

Tartu Ülikool
Sotsiaal- ja haridusteaduskond
Haridusteaduste instituut
Koolieelse lasteasutuse õpetaja õppekava

Hellika Lääts
LASTERAAMATUTE KASUTAMINE LASTE ÜLDOSKUSTE ARENDAMISEL
KAHE PÕLTSAMAA LASTEAIA NÄITEL
bakalaureusetöö

Juhendaja: Heiki Krips (Phd)

Läbiv pealkiri: Lasteraamatud laste üldoskuste arendamisel

KAITSMISELE LUBATUD

Juhendaja: Heiki Krips
(PhD pedagoogika)

.....

(allkiri ja kuupäev)

Kaitsmiskomisjoni esimees: Irja Vaas, MA

.....

(allkiri ja kuupäev)

Tartu 2014

Lasteraamatute kasutamine laste üldoskuste arendamisel kahe Põltsamaa lasteaia näitel

Resümees

Käesoleva uurimuse eesmärgiks seati välja selgitada, millistes tegevustes ja mil määral kasutatakse lasteaia lasteraamatuid laste üldoskuste arendamisel. Uurimus viidi läbi 2014. aasta märtsis. Uurimusevahendina kasutati ankeeti lasteaiaõpetajatele. Uurimuses osales 41 lasteaiaõpetajat kahest Põltsamaa lasteaiaast. Tulemustest selgus, et kõik uuritud kahe lasteaia töötajad kasutavad lasteraamatuid laste üldoskuste arendamisel, tehes seda erinevate üldoskuste puhul erineva sagedusega. Rõhutamist vajaks tulemus, et uuritud õpetajad tähtsustavad väärtuskasvatuse valdkonda kuuluva mõiste „hea-half“ õpetamist, lasteraamatute abil.

Märksõnad: lasteraamat, üldoskused, mänguoskused, tunnetus- ja õpioskused, sotsiaalsed- ja enesekohased oskused

Using Children`s books for Develop General Skills, based on Põltsamaa Kindergarten
Teacher`s Opinion

Abstract

The purpose of this study was to identify how much and in which activities children's books are used to develop children's overall skills in kindergarten. The study was conducted in march 2014 and as a tool a survey questionnaire for kindergarten teachers was used. In the study participated 41 teachers from two Põltsamaas`s kindergartens. The results revealed that all participants use children's books to develop children's overall skills, but they all do it in different frequencies. The most important result of this study was that teachers use children's books as important part to teach human values like understanding the difference between good and bad.

Keywords: children's book, general skills, play skills, cognitive and learning skills, social and self-management skills

Sisukord

Sissejuhatus.....	4
<i>6-7 aastaste laste eeldatavad üldoskused.....</i>	<i>5</i>
<i>Mänguoskused ja nende arendamine lasteraamatute abil.....</i>	<i>5</i>
<i>Tunnetus- ja õpioskused ja nende arendamine lasteraamatute abil.....</i>	<i>6</i>
<i>Sotsiaalsed- ja enesekohased oskused ja nende arendamine lasteraamatute abil.....</i>	<i>7</i>
Meetod.....	9
Valim.....	9
Mõõtevahend.....	9
Protseduur.....	10
Tulemused.....	10
<i>Lasteraamatute kasutamine mänguoskuste arendamisel.....</i>	<i>10</i>
<i>Lasteraamatute kasutamine tunnetus, - ja õpioskuste arendamisel.....</i>	<i>11</i>
<i>Lasteraamatute kasutamine sotsiaalsete, - ja enesekohaste oskuste arendamisel.....</i>	<i>13</i>
Arutelu.....	16
Tänuõnad.....	18
Autorsuse kinnitus.....	18
Kasutatud kirjandus.....	19
Lisa 1.....	22

Sissejuhatus

Koolieelse lasteasutuse riiklik õppekava määrab ära õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgid ja 6-7 aastaste laste eeldatavad üldoskused (Koolieelse lasteasutuse..., 2008). Laste üldoskuste arendamiseks on võimalik kasutada erinevaid meetmeid. Üks võimalus selleks on lasteraamatute kasutamine.

Läbi aegade on lapse õpetamisel ja kasvatamisel kasutatud lasteraamatuid, et kasvatada isiksusi, kes oskaks parandada ise oma elukvaliteeti (Irmagard, 1988). Seda, et laste üldoskuste arendamisel on võimalik kasutada lasteraamatuid, on märkinud mitmed autorid (Evans, 2014; Phillips & Sturm, 2012; Bettelheim, 2007). Ka Adamo et al. (2008), Feuerverger 2010 ja Pullman, (2011) räägivad lasteraamatute kasutamise võimalustest ja nende positiivsest mõjust laste üldoskuste arengule.

Viimaste aastakümnete jooksul kogutud tõendid näitavad, et kui lapsel on kuuendaks eluaastaks omandatud sotsiaalsed- ja enesekohased oskused minimaalsel tasemel, siis suure tõenäosusega on tal täiskasvanuna raskusi erinevates valdkondades (McClellan & Katz, 2001).

Uuringuid lasteraamatute kasutamise kohta Eesti koolieelistes lasteasutustes esineb tagasihoidlikult. Kurik (2012) uurib oma bakalaureusetöös lasteaiaõpetajate arvamusi lasteraamatute kasutamisest laste kooliks ettevalmistamisel. Uurimuse tulemusena selgub, et staažikad lasteaiaõpetajad hindavad olulisimaks lasteraamatuks lasteaias muinasjutte, noored lasteaiaõpetajad peavad muinasjuttude kõrval oluliseks ka aimekirjandust. Tigas (2006) toob oma bakalaureusetöös välja, et lasteaiaõpetajad valivad lastele raamatuid eelkõike silmas pidades lasteraamatu huvitavust.

Koolieelse lasteasutuse riiklik õppekava seab koolieelsete lasteasutuste ette ülesande arendada laste üldoskusi, samas on koolieelsetel lasteasutustel vabadus valida milliste meetmete abil nad laste üldoskusi arendada püüavad. Seda, kuivõrd Eesti lasteasutustes kasutatakse laste üldoskuste arendamiseks lasteraamatuid autorile teadaolevalt varem uuritud pole. Sellest tulenevalt on käesoleva töö uurimisprobleemiks see, kuivõrd lasteaiaõpetajad kasutavad lasteraamatuid laste üldoskuste arendamiseks.

Käesoleva bakalaureusetöö eesmärgiks seati välja selgitada, millistes tegevustes ja mil määral kasutatakse lasteaias lasteraamatuid laste üldoskuste arendamisel. Alaeesmärgiks seati uurida milliseid lasteraamatuid lasteaiaõpetajad erinevate üldoskuste arendamiseks kasutavad.

Püstitati uurimusküsimused:

Kui sagedasti kasutavad lasteaiaõpetajad enda hinnangute järgi lasteraamatuid mänguoskuste arendamisel?

Kui sagedasti kasutavad lasteaiaõpetajad enda hinnangute järgi lasteraamatuid tunnetus-, ja õpioskuste arendamisel?

Kui sagedasti kasutavad lasteaiaõpetajad enda hinnangute järgi lasteraamatuid sotsiaalsete- ja enesekohaste oskuste arendamisel?

Milliseid lasteraamatuid kasutavad lasteaiaõpetajad enda hinnangute järgi mängu-, tunnetus-, sotsiaalsete-, enesekohaste ja õpioskuste arendamisel?

6-7 aastaste laste eeldatavad üldoskused

Koolieelse lasteasutuse riiklik õppekava määrab 6-7 aastaste laste eeldatavad üldoskused. Õppekavas eristatakse nelja üldoskuste rühma:

- 1) mänguoskused;
- 2) tunnetus- ja õpioskused;
- 3) sotsiaalsed oskused;
- 4) enesekohased oskused.

Üldoskuste kujunemist toetatakse kõigi õppe- ja kasvatustegevuste kaudu, erinevate valdkondade sisusid lõimides (Koolieelse lasteasutuse..., 2008).

Hubbard ja Coie (1994) ütlevad, et laste üldoskuste arendamine läbi mitmete valdkondade on alus ühiskonnaspädevate inimeste kasvamiseks, kes on võimelised rohkem mõistma kaaslast ning suutelised olema ühiskonnas aktiivsemad. Autorid rõhutavad, et oluline on lapsi kirjanduse kaudu emotsionaalselt mõjutada, luues selle läbi aluse laste abivalmidusele ja sõbralikkusele. Krusten (1995) on märkinud lasteraamatute põhiülesandena aidata lastel paremini mõista maailmas toimuvat.

Õpetajad peaksid kasutama lasteraamatuid mitmete teemade õpetamisel, kuna lugude karakterid ja jutu sisu tekitab lastes entusiasmi ja uudishimu ning eesmärgid saavutatakse tulemuslikumalt (Keat & Wilburne, 2009). Mitt (2012) ja Saarits (2008) toovad välja, et lasteaiaõpetajad peavad oma töö planeerimise juures arvestama üldoskuste arendamisega, kuna seeläbi suudavad lapsed mõista kaaslasti ning teha koostööd.

Mänguoskused ja nende arendamine lasteraamatute abil

Mäng on oluline ja asendamatu tegevus lapsepõlves, selle kaudu areneb lapse füüsiline, emotsionaalne, sotsiaalne ja kognitiivne tase, millesse lapsed süvenevad ning peegeldavad reaalsust (Niilo & Kikas, 2008).

Mängu käigus omandab ja kinnistab laps uut teavet, uusi oskusi, peegeldab tundeid ja soove, õpib suhtlema, omandab kogemusi ja käitumisreegleid. Mänguoskus on kõigi üldoskuste ning õppe- ja kasvatustegevuse eri valdkondade oskuste ja teadmiste arengu alus.

Õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel 6–7aastane laps:

- tunneb mängust rõõmu ning on suuteline mängule keskenduma;
- rakendab mängudes loovalt oma kogemusi, teadmisi ja muljeid ümbritsevast maailmast;
- algatab erinevaid mängu ja arendab mängu sisu;
- täidab mängudes erinevaid rolle;
- järgib mängureegleid ning oskab tuttavate mängude reegleid teistele selgitada;
- suudab mängu käigus probleeme lahendada ja jõuda mängukaaslastega kokkuleppele;
- tunneb rõõmu võidust ja suudab taluda kaotust võistlusmängus;
- kasutab mängudes loovalt erinevaid vahendeid (Koolieelse lasteasutuse..., 2008).

Mitmed autorid räägivad lasteraamatute kasutamisest mänguoskuste arendamisel (Oona, 2011; Pullman, 2011). Lapsed vajavad mängimiseks loovust ja fantaasiat. Mäng on keskne teema nende elus, mis aitab ka leida sisemist rahu ja ümbritseva mõistmist Muinasjutt arendab mänguoskust, mis omakorda aitab lastel edasises elus areneda (Rasmussen 1999, viidatud Samuelsson & Johansson 2004 j). Lasteraamatute kasutamine mänguoskuste arendamise eesmärgil, aitab lapsel näha ennast ning mõista elu läbi loo tegelaste. Samaaegselt õpetavad loo kangelased last iseendasse positiivselt suhtuma (Evans, 2014). Oma õppekavades rõhutavad mitmed lasteaiad mänguoskuste arendamist erinevate tegevuste - sealhulgas lasteraamatute kaudu. (Kristiine lasteaija õppekava, 2012; Oru lasteaija õppekava, 2004).

Tunnetus- ja õpioskused ja nende arendamine lasteraamatute abil

Tunnetusoskused on oskused tahtlikult juhtida oma tunnetusprotsesse – taju, tähelepanu, mälu, mõtlemist, emotsioone ja motivatsiooni. Õpioskuste all mõistetakse lapse suutlikkust hankida teavet, omandada teadmisi ja oskusi ning uurida ja katsetada. Õpioskused kujunevad tunnetusoskuste arengu alusel. Õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel 6–7aastane laps:

- saab aru lihtsamatest seostest (hulk, põhjus, tagajärg), tajub esemeid, sündmusi ja nähtusi tervikuna;
- mõtleb nii kaemuslik-kujundlikult kui ka verbaalselt, saab kuuldust aru, reageerib sellele vastavalt ning kasutab arutlevat dialoogi;
- tegutseb sihipäraselt, on suuteline keskenduma kuni pool tundi;
- kavandab ja korraldab oma igapäevategevusi ja viib alustatud tegevused lõpuni;

- tegutseb uues olukorras täiskasvanu juhiste järgi;
- suhtub õppimisse positiivselt – tahab õppida, uurida, esitada küsimusi, avastada ja katsetada;
- rühmitab esemeid ja nähtusi erinevate tunnuste alusel;
- kasutab materjali meeldejätmiseks kordamist (Koolieelse lasteasutuse riiklik..., 2008).

Tunnetusprotsesside toetamine ja arendamine paneb aluse infole, mis salvestub mälu ning mida laps on võimeline hiljem kasutama ja mälu areneb selle baasil, mis on lapsele isiklikult tähtis ja tähenduslik (Kikas, 2008). Laps peab suutma seostada uusi teadmisi varasemate kogemustega ning kasutama neid oma tegevustes (Lasteaed Naeratus Öppekava, 2008). Iosebadze (2010) ütleb, et lasteraamatud on ülesehitatud lihtsalt ja arusaadavalt ja aitavad lapsel luua seoseid erinevates olukordades ning arendavad tunnetusoskusi.

Tunnetusoskuste alla kuuluva emotsioonide mõistmise kohta on kirjutanud Almann (2003), et laps peab oskama suhtlemisel väljendada oma tundeid teistele ja seepärast on oluline, et lapsed räägiksid lasteraamatute teemadel oma emotsioonidest. Padrik ja Hallap (2008) toovad välja, et last on kergem suunata rääkima oma emotsioonidest, kui kasutada lasteraamatut õppevahendina – vaadates pilte, arutledes tegelaste ja tegevuste üle, selline tegevus aitab lapsel arendada kõnet ning suurendada sõnavara.

Õpioskuste omandamisel on lasteraamatutel oluline väärtus, kuna raamatutest saavad lapsed teadmised, mis on aluseks teadusmõistele ja seoste tekkimisele ning äratavad edasist huvi erinevate valdkondade kohta (Mantzicopoulos & Patrick, 2011). Phillips ja Sturm (2012) toovad oma artiklis näite, et lasteraamatud, mis on kaasahaaravad ja huvitavad, tekitavad lastes positiivset suhtumist kirjandusse, lugemisse, uute teadmiste omandamisse ning annavad lastele otsese kogemuse tähtede tundma õppimiseks.

Lastel on kerge uusi mõisteid, numbreid ja loogilist mõtlemist arendada just lasteraamatute abil (McKeny & Foley, 2012). Palu (2008) sõnul loogilise mõtlemise ja matemaatilise keele mõistmise arengus on olulisel kohal ka õpetaja enda eeskujul - kui õigesti kasutab õpetaja mõisteid igapäevaselt. Kikas (2008) märgib, et lasteraamatud aitavad lastel õppida arutlema ja analüüsima, mille tulemusel areneb ka mälu. Elia, Van den Heuvel-Panhuizen ja Georgiou (2010) toovad näite, et kuna piltidel on informatiivne funktsioon, siis pildiraamatute kasutamine õppetegevustes toob kaasa väärtuslikke tulemusi, näiteks nn. matemaatilise keele valdkonnas (numbrid, hulgad, kujundid).

Sotsiaalsed- ja enesekohased oskused ja nende arendamine lasteraamatute abil

Sotsiaalsete oskuste all mõistetakse lapse oskusi teistega suhelda, tajuda nii iseennast kui ka partnereid, võtta omaks ühiskonnas üldtunnustatud tavasid ning lähtuda eetilistest

tõekspidamistest. Õppe- ja kasvatustegevuse tulemusel 6–7aastane laps:

- püüab mõista teiste inimeste tundeid ning arvestada neid oma käitumises ja vestluses;
- tahab ja julgeb suhelda – huvitub suhetest ja tunneb huvi teiste vastu;
- hoolib teistest inimestest, osutab abi ja küsib seda vajadusel ka ise;
- osaleb rühma reeglite kujundamisel;
- oskab teistega arvestada ja teha koostööd;
- loob sõprussuhteid;
- saab aru oma-võõras-ühine tähendusest;
- teeb vahet hea ja halva käitumise vahel;
- mõistab, et inimesed võivad olla erinevad;
- järgib kokkulepituid reegleid ja üldtunnustatud käitumisnorme;
- selgitab oma seisukohti (Koolieelse lasteasutuse..., 2008).

Sotsiaalsed oskused hõlmavad nii kitsamaid kui ka laiemaid teemasid - alates lapse suhtumisest kaaslastesse, lõpetades täisväärtuslikuks ühiskonna liikmeks kasvamiseni (Tropp & Saat, 2008). Autorid märgivad, et sotsiaalsed ja enesekohased oskused ei arene iseseisvalt, vaid laps omandab need just õppimise teel. Saarits (2008) märgib, et sotsiaalsete ja enesekohaste oskuste juures mängivad olulist rolli väärtused, mida täiskasvanud aitavad lastel kujundada. Fox Eades (2002) toob näite, kuidas loos „Kaunitar ja Koletis“ kohtuvad kaks erinevat maailma ning muinasjutt mõjutab laste suhtumist teistesse inimestesse ja ühtlasi õpetab moraalseid väärtusi.

Väärtuste kõrval on olulised ka sotsiaalsed tavad ja käitumisnormid, mida lasteraamatutes esitatakse arusaadavalt (Feuerverger, 2010). Lasteaiad oma õppekavade täiustamisel rõhutavad väärtuste arendamist erinevate tegevuste kaudu (Helika lasteaia arengukava, 2014; Kuressaare Pargi lasteaia õppekava, s.a.). McClellan ja Katz (2001) märgivad, et kui õpetaja planeerib oma tegevusi laste õpetamisel, siis on oluline ka jälgida kultuuri, temperamendi, vanuse ja perekonnaga seotut ning seda, et mis ühes kultuuris on normaalne, on teises vastuvõetamatu. Lasteraamatud aitavad sotsiaalsete- ja enesekohaste oskuste arendamise juures, lastel õppida sallivust ja tolerantsi teiste inimeste ja kultuuride suhtes. Kaminiski (2000) sõnul laste vaheline koostöö toimib paremini kui õpetaja on tutvustanud erinevaid kombeid ja tavasid ning kasutanud õppematerjalina lasteraamatuid, kuna need aitavad lapses arendada multikultuurset mõistmist.

Enesekohaseid oskusi omandab laps aegamisi ning täiskasvanul on väärtuslik roll selles protsessis. Järjekindlalt tuleb lapsele sisendada usku oma võimetesse ning kiita ja tunnustada - selline suhtumine toetab eneseteadvuse arengut (Saarits, 2008). Newton (2010) toob välja

„Lumivalgekese“ näitel, kui oluliselt mõjutavad muinaslood ka lapse eneseväärikust (*self-esteem*) ja räägib näiteks sellest, kuidas muinasjutud „Kuninga uued rõivad“ ja „Inetu pardipoeg“ mõtestavad lahti positiivse enesehinnangu olulisust ja selle toetamise vajalikkust. Autor rõhutab pedagoogilise aspektina seda, kuidas paljud muinasjutud õpetavad teisi aitama ja iseenda suhtes ausaks jääma.

Muinasjuttudel on psühholoogiline tähtsus lapse arengus, kuna räägivad reaalsest elust, lapsele arusaadavalt (Danilewitz, 1991). Et lugu tõeliselt pälviks lapse tähelepanu, peab see teda lõbustama ja uudishimu äratama, kuid tema elu rikastamiseks peab see tema ettekujutusvõimet stimuleerima. Jutt peab aitama tal arendada oma intellekti ja selgitama talle tema enda tundeid, häälestama teda oma muredele ja raskustele samal ajal neile lahendusi pakkudes. Lugu peab samaaegselt puudutama kõiki lapse isiksuse aspekte – tema probleeme mitte vähendades, vaid vastupidi, ebameeldivusi täie tõsidusega võttes, samaaegselt kasvatades lapse eneseusku ja usku oma tulevikku (Bettelheim, 2007 lk 9).

Meetod

Valim

Käesolev kvantitatiivne uurimus viidi läbi kahes Põltsamaa linna lasteaias. Kasutati mugavusvalimit, mille moodustasid 41 naissoost lasteaiadepetajat. Vastanud lasteaiadepetajatest 7 märkisid, et nende tööstaaž on alla kolme aasta, 6 lasteaiadepetajat, et nende tööstaaž on 4-6 aastat, 6 lasteaiadepetajat, et 7-9 aastat ning üle 10 aastase tööstaažiga oli 22 lasteaiadepetajat. Lasteaiadepetajatele jagati 41 ankeeti, millest tagastati 41 ehk 100%.

Uurimuses osales ekspertide rühm, kes hindas enne uuringu läbiviimist ankeedi sobivust. Rühm koosnes neljast lasteaiategevõpetajast, kes kasutavad lasteraamatuid üldoskuste arendamisel lasteaias ning kelle tööstaaž on üle kümne aasta.

Mõõtevahend

Andmekogumise instrumendina kasutati autori poolt koostatud ankeeti (vt. Lisa 1). Algselt koostas töö autor 36 üldoskuste väidet, mis oli koostatud koolieelse lasteasutuse riikliku õppekava põhjal. Ankeedi valiidsuse tagamiseks laskis autor hinnata ankeeti ekspertrühmal, mis koosnes neljast lasteaiategevõpetajast. Ekspertühma kuuluvad lasteaiadepetajad teostasid sobivate väidete valiku tuginedes põhimõttele, et mängu, - tunnetus, - sotsiaalsete, - enesekohaste ja õpioskuste arendamiseks on peale lasteraamatute ka muid võimalusi. Ekspertgrupp valis laste üldoskuste arendamiseks lasteraamatute abil ankeedi 36-st olulistest tegevustest välja 15 kõige sobivamat tegevust. Selliselt saadi ankeet, millest kaks väidet

puudutavad laste mänguoskusi. Tunnetus- ja õpioskuste arendamise kohta on neli väidet ning sotsiaalseid- ja enesekohaste oskuste arendamise kohta on üheksa väidet. Lisaks väidetele on ankeedis küsimused selle kohta milliseid lasteraamatuid lasteaiaõpetajad kasutavad mängu, - tunnetus, - sotsiaalsete, - enesekohaste ja õpioskuste arendamisel.

Ankeet algas uurimuse põhieesmärgi tutvustusega ning lühikese juhendiga küsimustiku täitmisel. Vastuse variantide esitamisel kasutati ekspertrühma poolt soovitatud sagedusi; kord kuus; 2-3 korda kuus; 4-5 korda kuus; sagedamini.

Järgnevalt viis autor läbi pilootuuringu kuue Põltsamaa valla lasteaedade tegevõpetajaga, kes hindasid ankeeti arusaadavaks ja esitasid vaid mõned soovitusel, mõne väite sõnastuse osas.

Protseduur

Töö autor viis eelpoolkirjeldatud ankeedi abil uuringu läbi kahes Põltsamaa linna lasteaias 2014. a. märtsis. Küsitluse läbiviimises osalesid uurimuses osalevate lasteaedade direktorid, kes lubasid tagada vastajate anonüümsuse ja kes jagasid ankeetid laiali. Küsimustikud tõi lasteaedadest ära kokkulepitud kuupäeval töö autor.

Andmeanalüüsiks kasutati programmi Microsoft Excel 2010

Tulemused

Lasteraamatute kasutamine mänguoskuste arendamisel

Esimesele uurimisküsimusele vastuse saamiseks esitati uuritavatele kaks väidet laste mänguoskuste arendamise kohta lasteraamatute abil. Analüüsides saadud vastuseid saab öelda, et kõik uuritud lasteaiaõpetajad kasutavad lasteraamatuid laste mänguoskuste arendamiseks suunates lapsi mängima lasteraamatutest pärit situatsioone (vt. Tabel 1).

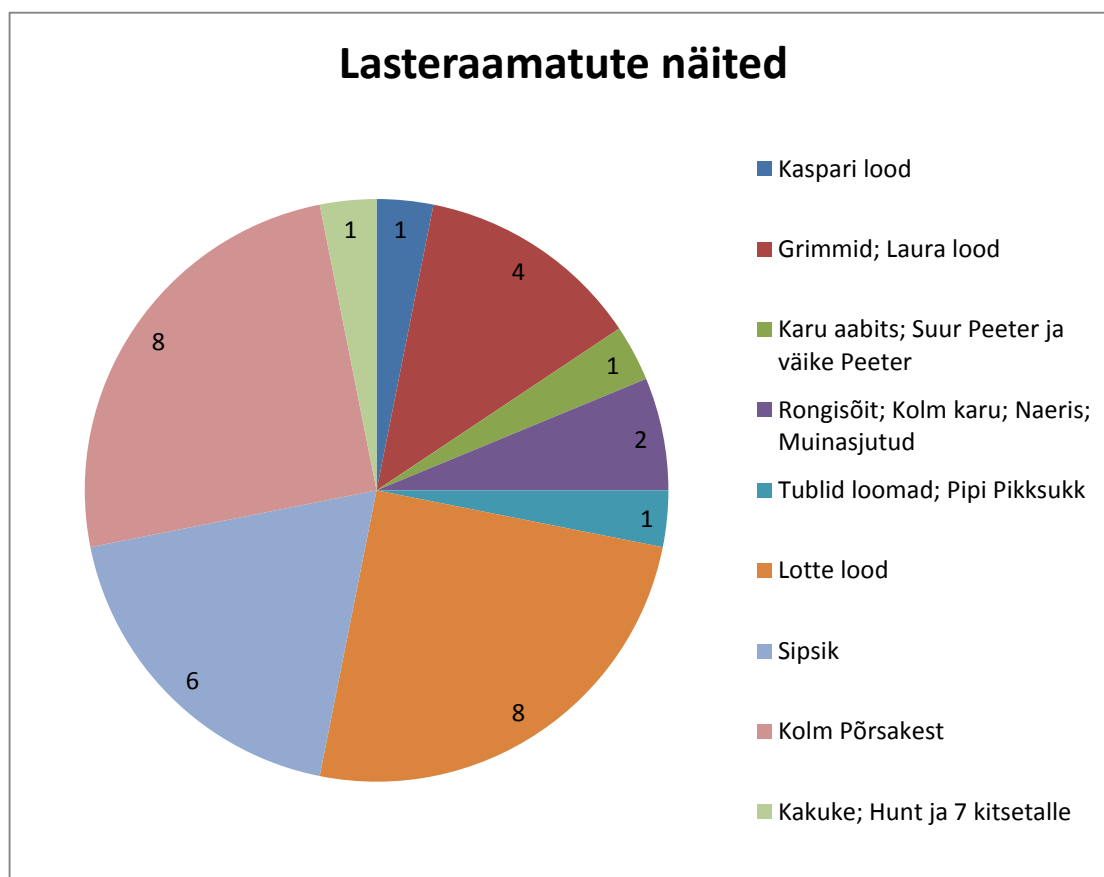
Tabel 1. *Lasteaiaõpetajate vastamise sagedused esitatud mänguoskuste arendamise väidetele*

Mänguoskuste arendamine	Ei kasuta üldse	Kord kuus	2-3 korda kuus	4-5 korda kuus	Sagedamini
Suunan lapsi mängima lasteraamatutest pärit situatsioone	0	12	17	9	3
Suunan lapsi mängima lasteraamatutest pärit erinevaid rolle	4	11	14	7	5

Vähemalt kord kuus ja 2-3 korda kuus teeb seda 29 õpetajat, mis on 70% uuritavatest ja 4-5 korda kuus ja enam teeb seda 12 õpetajat, mis on 29% uuritavatest. Neli vastajat ei kasuta

lasteraamatute põhjal mängitavaid rollimänge. Vähemalt kord ja 2-3 korda kuus suunab lasteraamatute põhjal lapsi rollimänge mängima 25 õpetajat, mis on 60% uuritavatest ja 4-5 korda kuus ja enam teeb seda 12 õpetajat, mis on 29% uuritavatest.

Järgnevalt esitatakse laste mänguoskuste arendamiseks kasutatavad lasteraamatud ja nende kasutamise sagedus (vt. Joonis 1). Vastanud lasteaiaõpetajatest 32 tõi välja lasteraamatuid, mida nad mänguoskuste arendamise juures kasutavad, 9 jätsid sellele küsimusele vastamata. Kõige sagedamini, (8 korda) oli nimetatud A. Kivirähk „Lotte lood“ ja muinasjutt „Kolm Pörsakest“.

Joonis 1. Lasteaiaõpetajate poolt enim nimetatud lasteraamatud, mänguoskuste arendamisel

Lasteraamatute kasutamine tunnetus, - ja õpioskuste arendamisel

Teisele uurimisküsimusele vastuse saamiseks esitati uuritavatele neli väidet laste tunnetus, - ja õpioskuste arendamise kohta lasteraamatute abil.

Tulemustest, selgus (vt. Tabel 2), et lasteraamatuid kasutab hulga ja suuruse mõistete õpetamiseks vähemalt kord kuus ja 2-3 korda kuus 23 õpetajat, mis on 56 % uuritavatest ja 4-5 korda kuus ja enam teeb seda 17 õpetajat, mis on 41% uuritavatest.

Ajamõistete õpetamiseks kasutab lasteraamatuid vähemalt kord kuus ja 2-3 korda kuus 22 õpetajat, mis on 53% uuritavatest ja 4-5 korda kuus ja enam teeb seda 17 õpetajat, mis on 41% uuritavatest.

Arutlemise ja oma seisukohtade väljendamise õpetamiseks kasutab lasteraamatuid vähemalt kord kuus ja 2-3 korda kuus 18 õpetajat, mis on 43% uuritavatest ja 4-5 korda kuus ja enam teeb seda 19 õpetajat, mis on 46% uuritavatest.

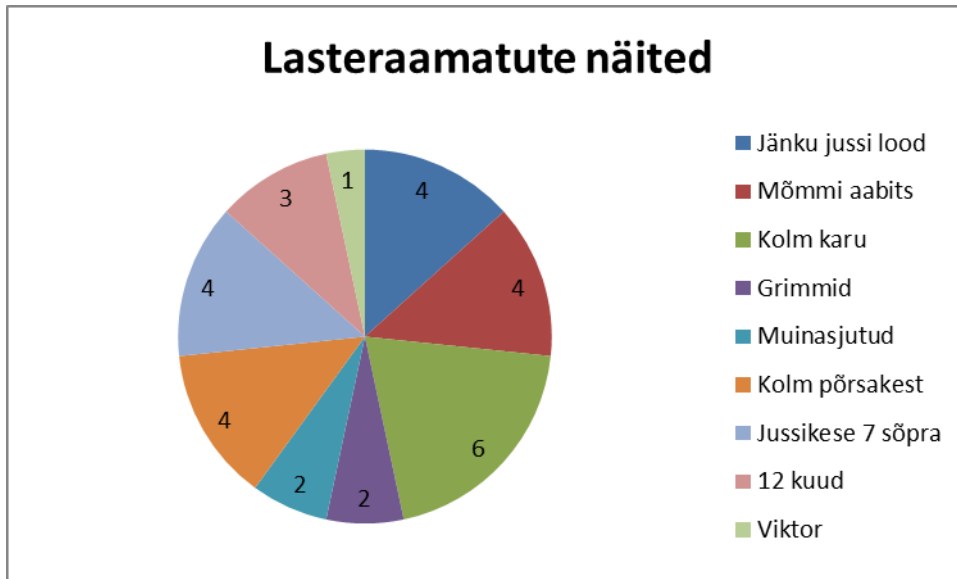
Ümberjutustamise õpetamiseks ja selle läbi oma kõne oskuse arendamiseks kasutab lasteraamatuid vähemalt kord kuus ja 2-3 korda kuus 17 õpetajat, mis on 41% uuritavatest ja 4-5 korda kuus ja enam teeb seda 23 õpetajat, mis on 56% uuritavatest.

Märkimist väärib, et kaheksa õpetajat ei kasuta tunnetus- ja õpioskuste arendamiseks (nelja tegevuse puhul kokku) üldse lasteraamatuid.

Tabel 2. *Lasteaiaõpetajate vastamise sagedused esitatud tunnetus-, ja õpioskuste arendamise väidetele*

Tunnetus- ja õpioskuste arendamine.	Ei kasuta üldse	Kord kuus	2-3 korda kuus	4-5 korda kuus	Sagedamini
Kasutan lasteraamatuid laste tunnetus- ja õpioskuste arendamiseks: et laps õpiks tunda hulga ja suuruse mõisteid	1	12	11	13	4
Kasutan lasteraamatuid laste tunnetus- ja õpioskuste arendamiseks: et laps õpiks tunda ajamõisteid	2	7	15	14	3
Kasutan lasteraamatuid laste tunnetus- ja õpioskuste arendamiseks: et laps õpiks arutlema ja oma seisukohti väljendama	4	5	13	16	3
Kasutan lasteraamatuid laste tunnetus- ja õpioskuste arendamiseks: et laps õpiks ümberjutustamist ja selle läbi arendaks oma kõne oskust	1	7	10	15	8

Tunnetus- ja õpioskuste arendamisel kasutatavate raamatute näiteid, 41st vastajast tõid välja 26 lasteaiaõpetajat. Kõige sagedamini, (6 korda) mainiti muinasjuttu „Kolm Karu“. Üks lasteaiaõpetaja oli nimetanud lasteraamatut „Viktor“ (vt. Joonis 2).

Joonis 2. Lasteaiaõpetajate poolt enim nimetatud lasteraamatud, tunnetus, - ja õpioskuste arendamisel

Lasteraamatute kasutamine sotsiaalsete, - ja enesekohaste oskuste arendamisel

Kolmandale uurimisküsimusele vastuse saamiseks esitati uuritavatele üheksa väidet, mille sisuks on lasteraamatute kasutamine laste sotsiaalsete, - ja enesekohaste oskuste arendamisel.

Ankeetküsitluse tulemusena selgus (vt. Tabel 3), et lasteraamatuid kasutab eesmärkidel, et laps arvestaks teistega ja teeks koostööd kord kuus ja 2-3 korda kuus 19 õpetajat, mis on 46% uuritavatest ja 4-5 korda kuus ja enam teeb seda 21 õpetajat, mis on 51% uuritavatest.

Lasteraamatuid kasutab selleks, et laps õpiks abi osutama ja vajadusel abi küsima kord kuus ja 2-3 korda kuus 21 õpetajat, mis on 51% uuritavatest ja 4-5 korda kuus ja enam teeb seda 19 õpetajat, mis on 46% uuritavatest. Oma-võõras-ühine tähendusest arusaamise õpetamiseks kasutab lasteraamatuid kord kuus ja 2-3 korda kuus 24 õpetajat, mis on 58% uuritavatest ja 4-5 korda kuus teeb seda 14 õpetajat, mis on 34% uuritavatest. Hea ja halva käitumise vahel vahet tegemist õpetab lasteraamatute abil kord kuus ja 2-3 korda kuus 13 õpetajat, mis on 31% uuritavatest ja 4-5 korda kuus ja enam teeb seda 27 õpetajat, mis on 65% uuritavatest, kusjuures 10 õpetajat teevad seda sagedamini kui 4-5 korda kuus.

Lasteraamatuid kasutab selleks, et laps õpiks mõistma, et inimesed on erinevad kord kuus ja 2-3 korda kuus 24 õpetajat, mis on 58% uuritavatest ja 4-5 korda kuus ja enam teeb seda 14 õpetajat, mis on 34% uuritavatest.

Lasteraamatuid kasutab selleks, et laps õpiks järgima reegleid ja üldtunnustatud käitumisnorme kord kuus ja 2-3 korda kuus 24 õpetajat, mis on 58% uuritavatest ja 4-5 korda

kuus ja enam teeb seda 12 õpetajat, mis on 29% uuritavatest. Viis õpetajat ei kasuta selleks lasteraamatuid.

Tabel 3. *Lasteaiaõpetajate vastamise sagedused esitatud sotsiaalsete, - ja enesekohaste oskuste arendamise väidetele*

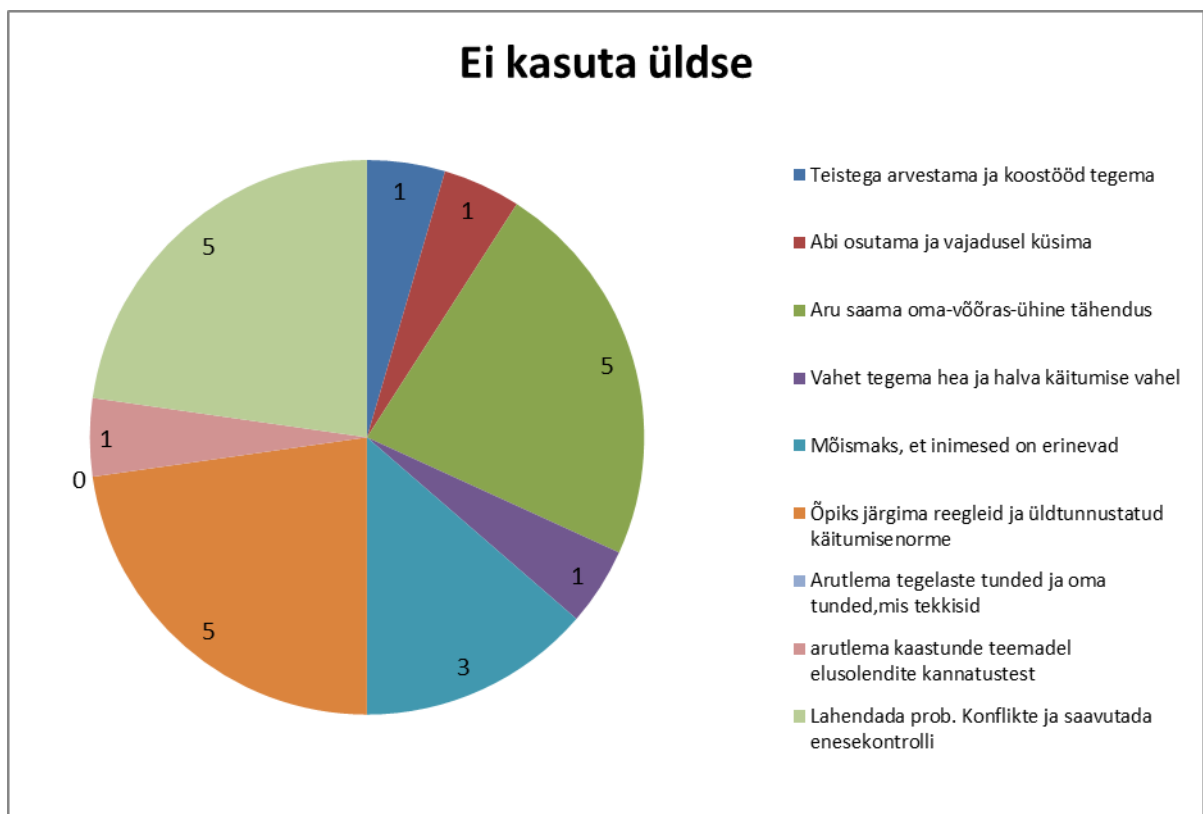
Sotsiaalsed- ja enesekohased oskused	Ei kasuta üldse	Kord kuus	2-3 korda kuus	4-5 korda kuus	Sageda mini
Kasutan lasteraamatuid laste sotsiaalsete ja enesekohaste oskuste arendamiseks: et laps õpiks teistega arvestama ja koostööd tegema	1	10	9	18	3
Kasutan lasteraamatuid laste sotsiaalsete ja enesekohaste oskuste arendamiseks: et laps õpiksabi osutama ja vajadusel küsima	1	11	10	18	1
Kasutan lasteraamatuid laste sotsiaalsete ja enesekohaste oskuste arendamiseks: et laps õpiks aru saama oma- võõras-ühine tähendus	5	10	14	12	0
Kasutan lasteraamatuid laste sotsiaalsete ja enesekohaste oskuste arendamiseks: et laps teeks vahet hea ja halva käitumise vahel	1	2	11	17	10
Kasutan lasteraamatuid laste sotsiaalsete ja enesekohaste oskuste arendamiseks: et laps mõistaks, et inimesed võivad olla erinevad	3	13	11	11	3
Kasutan lasteraamatuid laste sotsiaalsete ja enesekohaste oskuste arendamiseks: et laps õpiks järgima kokkulepituid reegleid ja üldtunnustatud käitumisenorme	5	10	14	7	5
Kasutan lasteraamatuid laste sotsiaalsete ja enesekohaste oskuste arendamiseks: arutleme lastega mis tundeid raamatu tegelased tundsid ja mis tunded neil juttu kuulates tekkisid	0	8	8	19	6
Kasutan lasteraamatuid laste sotsiaalsete ja enesekohaste oskuste arendamiseks: arutleme lastega kaastunde (empaatia) teemadel elusolendite kannatuste puhul	1	8	14	11	7
Kasutan lasteraamatuid laste sotsiaalsete ja enesekohaste oskuste arendamiseks: et laps oskaks lahendada probleeme, konflikte ja saavutada enesekontrolli	5	13	5	15	3

Lastega arutleb selle üle, mis tundeid raamatu tegelased tundsid ja mis tunded neil juttu kuulates tekkisid kord kuus ja 2-3 korda kuus 16 õpetajat, mis on 39% uuritavatest ja 4-5 korda kuus ja enam teeb seda 25 õpetajat, mis on 60% uuritavatest.

Lastega arutleb lasteraamatute põhjal kaastunde (empaatia) teemadel elusolendite kannatuste puhul kord kuus ja 2-3 korda kuus 22 õpetajat, mis on 53% uuritavatest ja 4-5 korda kuus ja enam teeb seda 18 õpetajat, mis on 43% uuritavatest.

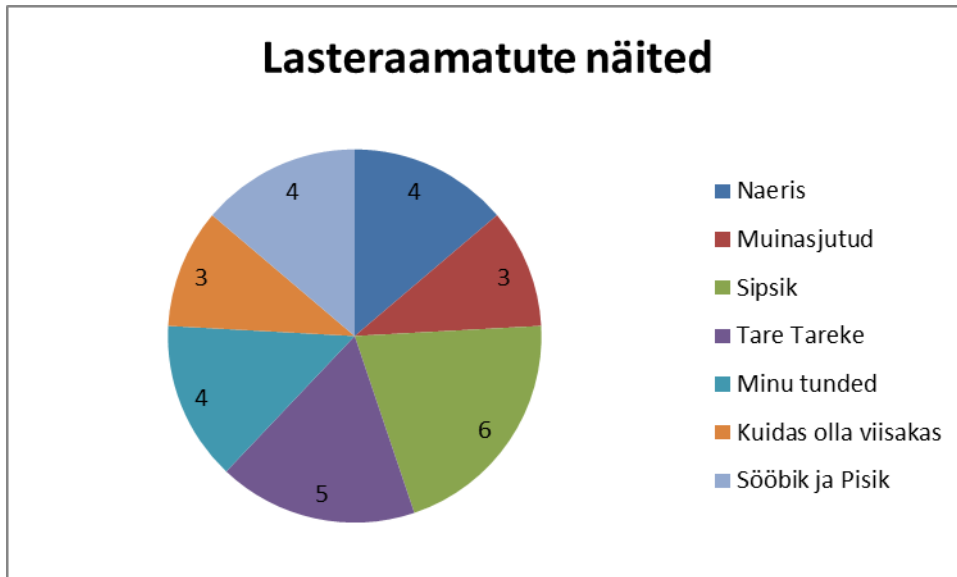
Lasteraamatuid kasutab selleks, et laps oskaks lahendada probleeme; konflikte ja saavutada enesekontrolli, kord kuus ja 2-3 korda kuus 18 õpetajat, mis on 43% uuritavatest ja 4-5 korda kuus ja enam teeb seda 18 õpetajat, mis on 43% uuritavatest. Viis õpetajat ei kasuta selleks lasteraamatuid.

Sotsiaalsete, - ja enesekohaste oskuste arendamisel ei kasuta kõigi tegevuste puhul lasteraamatuid üldse 22 õpetajat (vt. Joonis 3).

Joonis 3. Lasteaiaõpetajate hinnangud lasteraamatute kasutamisele välja toodud sotsiaalsete- ja enesekohaste oskuste eesmärkidele

Sotsiaalsete, - ja enesekohaste oskuste arendamisel kasutatavate raamatute näiteid, 41st vastajast tõid välja 28 lasteaiaõpetajat. (vt. Joonis 4). Vastanutest 6 lasteaiaõpetajat oli nimetanud „Sipsik“. Lasteraamatud „Naeris“, „Minu tunded“ ja „Sööbik ja Pisik“ oli märkinud 4 lasteaiaõpetajat.

Joonis 4. Lasteaiaõpetajate poolt enim nimetatud lasteraamatud, tunnetus, - ja õpioskuste arendamisel

Arutelu

Koolieelse lasteasutuse riiklik õppekava seab koolieelsete lasteasutuste ette ülesande arendada laste üldoskusi. Üldoskuste alla kuuluvad mängu, - tunnetus, - õpi, - sotsiaalsed, - ja enesekohased oskused (Koolieelse lasteasutuse...2008). Koolieelsetel lasteasutustel on vabadus valida milliste meetmete abil nad laste üldoskusi arendada püüavad. Mitmed autorid on leidnud lasteraamatute kasutamise positiivset mõju laste üldoskuste arengule (Adamo et al., 2008; Feuerwerker, 2010 & Pullman, 2010). Käesoleva uuringu tulemused näitavad, et kõik uuritud kahe lasteaia töötajad kasutavad lasteraamatuid laste üldoskuste arendamisel, tehes seda erinevate üldoskuste puhul erineva sagedusega.

Esimesele uurimisküsimusele vastuse saamiseks esitati uuritavatele kaks väidet laste mänguoskuste arendamise kohta lasteraamatute abil. Varasemate uuringute põhjal on väidetud, et lasteraamatud aitavad arendada mänguoskusi (Samuelsson & Johansson, 2004). Sellele tuginedes saab positiivsena märkida, et kõik uuritud lasteaiaõpetajad (41 õpetajat) kasutavad lasteraamatuid laste mänguoskuste arendamiseks suunates lapsi mängima

lasteraamatutest pärit situatsioone ja 40 õpetajat kasutab rollimänge raamatute põhjal. Võrreldes nimetatud tegevuste kasutamise sagedust kord kuus ja 2-3 korda kuus sagedusega 4-5 korda kuus ja enam, saab öelda, et 70% (29 õpetajat) uuritavatest kasutab enda hinnangute järgi lasteraamatuid mänguuskuste arendamisel kord ja 2-3 korda kuus ning 70 % (29 õpetajat) uuritavatest kasutab kord ja 2-3 korda kuus rollimänge. Kui optimaalne on taoline sagedus, peaksid selgitama edasised uuringud.

Teisele uurimisküsimusele vastuse saamiseks esitati uuritavatele neli väidet laste tunnetus, - ja õpioskuste arendamise kohta lasteraamatute abil. Analüüsid uurimistulemustes laste tunnetus, - ja õpioskuste arendamiseks kasutatavate tegevuste kasutamise sagedust kord kuus ja 2-3 korda kuus sagedusega 4-5 korda kuus ja enam, saab esile tuua lasteaiaõpetajate poolt esitatud suuremat sagedust, 4-5 korda kuus ja enam vastuste puhul, mis puudutavad ümberjutustamise õpetamist lasteraamatute abil ja selle läbi laste kõne oskuse arendamist (23 õpetajat, mis on 56% uuritavatest).

Analüüsil selgus, et lasteraamatuid kasutatakse ajamõistete õpetamiseks vähemalt kord kuus (7 õpetajat), arutlemise ja oma seisukohtade väljendamise õpetamiseks vähemalt kord kuus (5 õpetajat) ja ümberjutustamise õpetamiseks ja selle läbi oma kõne oskuse arendamiseks vähemalt kord kuus (7 õpetajat). Rõhutamist väärrib ka tulemus, et kaheksa õpetajat ei kasuta tunnetus- ja õpioskuste arendamiseks (nelja tegevuse puhul kokku) üldse lasteraamatuid. Antud tulemused tekitab küsimuse sellest, kas õpetamisvaldkond, mis puudutab tunnetus ja õpioskuste arendamist lasteraamatute abil ei vajaks lasteasutustes laiemat propageerimist.

Kolmandale uurimisküsimusele vastuse saamiseks esitati uuritavatele üheksa väidet, mille sisuks on lasteraamatute kasutamine laste sotsiaalsete, - ja enesekohaste oskuste arendamisel.

Analüüsid uurimistulemustes laste sotsiaalsete, - ja enesekohaste oskuste arendamiseks kasutatavate tegevuste kasutamise sagedust saab esile tuua suuremat sagedust vastuste puhul, mis puudutavad väidet: *Kasutan lasteraamatuid laste sotsiaalsete ja enesekohaste oskuste arendamiseks: et laps teeks vahet hea ja halva käitumise vahel.* 4-5 korda kuus ja enam teeb seda 27 õpetajat, mis on 65% uuritavatest, kusjuures tuleb rõhutada, et 10 õpetajat teevad seda sagedamini kui 4-5 korda kuus. Saadud tulemus näitab, et uuritud õpetajad tähtsustavad väärtuskasvatuse valdkonda kuuluva mõiste „hea-halb“ õpetamist.

Samuti saab esile tuua lasteaiaõpetajate poolt esitatud suuremat sagedust (enam kui pooled vastajatest), 4-5 korda kuus ja enam vastuste puhul, mis puudutavad väidet: *Kasutan lasteraamatuid laste sotsiaalsete ja enesekohaste oskuste arendamiseks: arutleme lastega mis tundeid raamatu tegelased tundsid ja mis tunded neil juttu kuulates tekkisid.* 4-5 korda kuus ja

enam teeb seda 25 õpetajat, mis on 60% uuritavatest. Ka väite: *Kasutan lasteraamatuid laste sotsiaalsete ja enesekohaste oskuste arendamiseks: et laps õpiks teistega arvestama ja koostööd tegema*: puhul on näha vastuste suuremat sagedust, 4-5 korda kuus ja enam teeb seda 21 õpetajat, mis on 51% uuritavatest.

Käesoleva töö autor peab oluliseks rõhutada uurimistulemust kus 5 õpetajat ei kasuta üldse lasteraamatuid ei selleks, et laps õpiks järgima kokkulepitud reegleid ja üldtunnustatud käitumisnorme kui selleks, et laps oskaks lahendada probleeme; konflikte ja saavutada enesekontrolli. Selline tulemus viitab võimalusele, et paljudel lasteaiaõpetajatel puuduvad kas teadmised ja oskused või huvitatus selle kohta kuidas nimetatud teemasid lasteraamatute abil käsitleda.

Mis puudutab raamatuid, mida lasteaiaõpetajad nimetasid, siis tundub huvitavana märkida muinasjuttude tagasihoidlikku esindatavust, (13 õpetajat), samal ajal, kui mitmed autorid, (Danilewitz, 1991 & Bettelheim, 2007) rõhutavad muinasjuttude olulisust laste arengus. Selgus ka, et 12 lasteaiaõpetajat kasutab mängu, - sotsiaalsete, - ja enesekohaste oskuste arendamisel raamatut „Sipsik“ ning „Kolm põrsakest“ on nimetanud 12 korral mängu, - tunnetus, - ja õpioskuste arendamisel.

Käesoleva töö piiranguks on tagasihoidlik valim (41 õpetajat). Autor rõhutab, et kuna käesolevas uuringus on tegemist mugavusvalimiga, siis kehtivad autori poolt esitatud arvamused ja ettepanekud vaid uuritud õpetajate kohta. Samas oleks huvitav uurida antud temaatikat laiemalt juhuslikku valimit kasutades, paljudes Eesti lasteaedades, et leida, kui sagedasti neis lasteraamatuid kasutatakse laste üldoskuste arendamiseks.

Tänuõnad

Töö autor tänab oma juhendajat, Heiki Kripsi väga toetava ja abistava suhtumise eest. Suured tänud kuuluvad ka pereliikmetele, kes kinkisid aega minu bakalaureusetöö koostamisel.

Autorsuse kinnitus

Kinnitan, et olen koostanud ise käesoleva lõputöö ning toonud korrektselt välja teiste autorite ja toetajate panuse. Töö on koostatud lähtudes Tartu Ülikooli haridusteaduste instituudi lõputöö nõuetest ning on kooskõlas heade akadeemiliste tavadega.

Kasutatud kirjandus

- Adamo, S., Adamo Serpieri, S., De Falco, R., Di Cicco, T., Foggia, R., Giacometti, P & Siani, G. (2008). Tom Thumb in hospital: The fairy tale workshop in a paediatric oncology and haematology ward. *Psychodynamic Practice*, 14, 263-280.
- Almann, S. (2003). Laps ja Tunded. Emotsionaalsest kasvatuses lasteaias. K. Hellerma (Toim), *Tea ja Toimeta*, 22. Kirjastus Ilo.
- Bettelheim, B. (2007). *Muinasjuttude võlujõud*. Tartu: Atlex
- Danilewitz, D. (1991). The meaning and importance of fairy tales. *Early Child Development and Care*. 75(1), 87-95.
- Elia, I., Van den Heuvel-Panhuizen, M., & Georgiou, A. (2010). The Role of Pictures in Picture Books on Children's Cognitive Engagement with Mathematics. *European Early Childhood Education Research Journal*, 18(3), 125-147.
- Evans, J. (2014). 'This is Me': developing literacy and a sense of self through play, talk and stories. *Education 3-13: International Journal of Primary, Elementary and Early Years Education*, 40(3), 315-331.
- Feuerverger, G. (2010). Fairy tales and other stories as spiritual guides for children of war: an auto-ethnographic perspective. *International Journal of Children's Spirituality*, 15(3), 233-245.
- Fox Eades, J. (2005). *Classroom tales: Using Storytelling to Build Emotional, Social and Academic Skills across the Primary Curriculum* (pp.11-33). London, GBR: Jessica Kingsley Publishers.
- Guroian, V. (2002). *Tending the Heart of Virtue : How Classic Stories Awaken a Child's Moral Imagination*. Cary, NC, USA: Oxford University Press. Külastatud aadressil: <http://site.ebrary.com/lib/tartu/Doc?id=10278686&ppg=15>
- Hubbard, Julie A. & Coie, John D. (1994). Emotional Correlates of Social Competence In Children's Peer Relationships. *Merrill-Palmer Quarterly*, 40(1).
- Lasteaed Helika õppekava* (2014-2019). Külastatud aadressil http://helika.tartu.ee/lasteaed/images/Helika_arengukava.pdf
- Iosebadze, T. (2010). Teaching of problem solving as a component of fairy-tale cognitive behavioral therapy (FCBT). *European Psychiatry*, 25, p.1050.
- Irmagard, T. (1988). The Importance of Metaphors in Fairy Tales in Promoting Egostrength Values and Well-Being. Külastatud aadressil: <http://eric.ed.gov/?q=%29.+The+Importance+of+Metaphors+in+Fairy+Tales+in+Promoting+Egostrength+Values+and+Well-Being&id=ED303801>

- Kaminiski, R. (2000). Using Multicultural Cinderella Books To Engage Students in Comprehension Strategies. Classroom Connections. *Council Connections*, 14-17.
- Keat, Jane B. & Wilburne, Jane M. (2009). The impact of storybooks on kindergarten children`s mathematical achievement and approaches to learning. *US-China Education Review*, 6(7), 61-67 Külastatud aadressil <http://eric.ed.gov/?id=ED506319>.
- Kikas, E. (2008). Tunnetusprotsesside areng. E. Kikas (Toim), *Õppimine ja õpetamine koolieelses eas* (lk 19-34). Tartu: TÜ Kirjastus.
- Koolieelse lasteasutuse riiklik õppekava* (2008). Külastatud aadressil <https://www.riigiteataja.ee/akt/12970917>
- Krusten, R. (1995). *Eesti lastekirjandus*. Tartu: Elmatar
- Kuressaare Pargi lasteaia õppekava* (s.a.). Külastatud aadressil <http://kuressaarepargilasteaed.weebly.com/otildeppe--ja-kasvatustegevuse-eesmaumlrigid-ja-potildehimotildetted.html>
- Kurik, K. (2012). *Lasteaiaõpetajate arvamused lasteraamatute kasutamisest laste kooliks ettevalmistamisel*. Bakalaureusetöö. Tartu Ülikool.
- Lasteaed Helika õppekava* (2014-2019). Külastatud aadressil http://helika.tartu.ee/lasteaed/images/Helika_arengukava.pdf
- Lasteaed Naeratus õppekava* (2008). Külastatud aadressil http://www.naeratus.edu.ee/ppejakasvatustkorraldus_1
- Mantzicopoulos, P. & Patrick, H. (2011). Reading Picture Books and Learning Science: Engaging Young Children With Informational Text. *Theory Into Practice*, 33(4), 269-276.
- McClellan, Diane E. & Katz, Lilian G. (2001). Assessing Young Children's Social Competence. *Early Childhood and Parenting Collaborative*, Article, 001-2 Külastatud aadressil <http://ecap.crc.illinois.edu/ecearchive/digests/2001/mcclel01.html>
- McKeny, S. T. & Foley, D.G. (2012). Tales, Tasks, Tools, and Talk. *Teaching children mathematic*, 19(5), 316-323.
- Mitt, M. (2012). *Väärtuskasvatus tarkuse hoidise abil*. MTÜ Väärtuskoolitus: OÜ Print Best Trükikoda.
- Newton, R. (2010). Teaching Self-esteem through fairy tales. Külastatud aadressil: http://books.google.ee/books?hl=en&lr=&id=_Qf5s2Ai5uoC&oi=fnd&pg=PA4&dq=%22fairy+tales%22++teacher&ots=WVpIm9YRKE&sig=_fR-tLXAN2-RrseiYmVUHxV-bTE&redir_esc=y#v=onepage&q=%22fairy%20tales%22%20%20teacher&f=false
- Niilo, A. & Kikas, E. (2008). Mäng. E. Kikas (Toim), *Õppimine ja õpetamine koolieelses eas* (lk 120- 136). Tartu: TÜ Kirjastus.

- Oona, A. (2001). Muinasjuttudel baseeruv õppetsükkel. A. Kons, & M. Mänd (Toim), *Tea ja Toimeta*, 18, (lk 34-40). Kirjastus Ilo.
- Oru lasteaed Mesimumm õppekava (2004). Külastatud aadressil http://www.orula.ee/?page_id=37
- Padrik, M. & Hallap, M. (2008). Keel ja kõne: Kuulamine ja kõnelemine, lugemine ja kirjutamine. E. Kikas (Toim), *Õppimine ja õpetamine koolieelses eas* (lk 278-299). Tartu: TÜ Kirjastus.
- Palu, A. (2008). Matemaatika. E. Kikas (Toim), *Õppimine ja õpetamine koolieelses eas* (lk 322-332). Tartu: TÜ Kirjastus.
- Phillips, E. & Sturm, B. (2013). Do Picture Books About Starting Kindergarten Portray the Kindergarten Experience in Developmentally Appropriate Ways? *Early Childhood Education J*, 41(6), 465-475.
- Pullman, P. (2011). Imaginary friends. *New Statesman*, nr. 140 74-77.
- Saarits, Ü. (2008). Eneseteeninduse ja enesekohaste oskuste areng. E. Kikas (Toim), *Õppimine ja õpetamine koolieelses eas* (lk 79-90). Tartu: TÜ Kirjastus.
- Samuelsson, I. & Johansson, E. (2004). Play and learning- inseparable dimensions in preschool practice. *Early Child Development and Care*, 176(1), 47-65.
- Tallinna lasteaed Kristiine õppekava (2012). Külastatud aadressil <http://www.tallinn.ee/est/kristiine-lasteaed/g13136s70746>
- Tigas, E. (2006). *Lastekirjanduse kasutamine Põlvamaa koolieelsete lasteasutuste õppe, - ja kasvatustöös*. Bakalaureusetöö. Tartu Ülikool.
- Tulviste, T. (2008). Kõne areng. E. Kikas (Toim), *Õppimine ja õpetamine koolieelses eas* (lk 39-51). Tartu: TÜ Kirjastus.
- Tropp, K. & Mägi, K. (2008). Emotsionaalne ja motivatsiooniline areng. E. Kikas (Toim), *Õppimine ja õpetamine koolieelses eas* (lk 92-102). Tartu: TÜ Kirjastus.
- Tropp, K. & Saat, H. (2008). Sotsiaalsete oskuste areng. E. Kikas (Toim), *Õppimine ja õpetamine koolieelses eas* (lk 53- 75). Tartu: TÜ Kirjastus.

Lisa 1

Lugupeetud lasteaiaõpetaja!

Tänapäeval hinnatakse lasteraamatute kasutamist õppe- ja kasvatustöös üha enam. Lasteraamatuid jagatakse pildiraamatuteks, muinasjuttudeks, populaarteaduslikuks kirjanduseks ehk teabekirjanduseks, illustreeritud tekstideks. Oma bakalaureusetöö raames uurin seda kui palju ja milliseid raamatuid lasteaiaõpetajad kasutavad laste üldoskuste arendamisel. Uurimuse läbiviimiseks olen koostanud ankeedi, millele vastamine on anonüümne. Tagasiside soovi korral saab minuga ühendust võtta e- maili aadressil: hellika.laats@gmail.com

AITÄHH!

Hellika Lääts

Palun hinnake algjärgnevaid väiteid ning märkige ringiga või ristiga see number mis näitab kui sagedasti te lasteraamatuid allpool nimetatud eesmärkidel lasteaias kasutate.

Kasutan lasteraamatuid laste mänguuskuse arendamiseks: Suunan lapsi mängima lasteraamatutest pärit situatsioone

1	2	3	4	5
Ei kasuta selleks	kord kuus	2-3 korda kuus	4-5 korda kuus	sagedamini

Kasutan lasteraamatuid laste mänguuskuse arendamiseks: Suunan lapsi mängima lasteraamatutest pärit erinevaid rolle

1	2	3	4	5
Ei kasuta selleks	kord kuus	2-3 korda kuus	4-5 korda kuus	sagedamini

Olen kasutanud järgmisi lasteraamatuid laste mänguuskuse arendamiseks:

.....

.....

.....

.....

Kasutan lasteraamatuid laste tunnetus- ja õpioskuste arendamiseks: et laps õpiks tundma hulga ja suuruse mõisteid

1	2	3	4	5
Ei kasuta selleks	kord kuus	2-3 korda kuus	4-5 korda kuus	sagedamini

Kasutan lasteraamatuid laste tunnetus- ja õpioskuste arendamiseks: et laps õpiks tundma ajamõisteid

1	2	3	4	5
Ei kasuta selleks	kord kuus	2-3 korda kuus	4-5 korda kuus	sagedamini

Kasutan lasteraamatuid laste tunnetus- ja õpioskuste arendamiseks: et laps õpiks arutlema ja oma seisukohti väljendama

1	2	3	4	5
Ei kasuta selleks	kord kuus	2-3 korda kuus	4-5 korda kuus	sagedamini

Kasutan lasteraamatuid laste tunnetus- ja õpioskuste arendamiseks: et laps õpiks ümberjutustamist ja arendaks selle kaudu oma kõne oskust

1	2	3	4	5
Ei kasuta selleks	kord kuus	2-3 korda kuus	4-5 korda kuus	sagedamini

Olen kasutanud järgmisi lasteraamatuid laste õpetamisel:

.....

.....

.....

.....

Kasutan lasteraamatuid laste sotsiaalsete ja enesekohaste oskuste arendamiseks: et laps õpiks suhtlemisel teistega arvestama ja koostööd tegema

1	2	3	4	5
Ei kasuta selleks	kord kuus	2-3 korda kuus	4-5 korda kuus	sagedamini

Kasutan lasteraamatuid laste sotsiaalsete ja enesekohaste oskuste arendamiseks: et laps õpiks teistele abi osutama ja vajadusel abi küsima

1	2	3	4	5
Ei kasuta selleks	kord kuus	2-3 korda kuus	4-5 korda kuus	sagedamini

Kasutan lasteraamatuid laste sotsiaalsete ja enesekohaste oskuste arendamiseks: et laps saaks aru oma-võõras-ühine tähendusest

1	2	3	4	5
Ei kasuta selleks	kord kuus	2-3 korda kuus	4-5 korda kuus	sagedamini

Kasutan lasteraamatuid laste sotsiaalsete ja enesekohaste oskuste arendamiseks: et laps teeks vahet hea ja halva käitumise vahel

1	2	3	4	5
Ei kasuta selleks	kord kuus	2-3 korda kuus	4-5 korda kuus	sagedamini

Kasutan lasteraamatuid laste sotsiaalsete ja enesekohaste oskuste arendamiseks: et laps mõistaks, et inimesed võivad olla erinevad

1	2	3	4	5
Ei kasuta selleks	kord kuus	2-3 korda kuus	4-5 korda kuus	sagedamini

Kasutan lasteraamatuid laste sotsiaalsete ja enesekohaste oskuste arendamiseks: et laps õpiks järgima kokkulepitud reegleid ja üldtunnustatud käitumisnorme

1	2	3	4	5
Ei kasuta selleks	kord kuus	2-3 korda kuus	4-5 korda kuus	sagedamini

Kasutan lasteraamatuid laste sotsiaalsete ja enesekohaste oskuste arendamiseks: arutleme lastega mis tundeid raamatu tegelased tundsid ja mis tunded neil juttu kuulates tekkisid

1	2	3	4	5
Ei kasuta selleks	kord kuus	2-3 korda kuus	4-5 korda kuus	sagedamini

Kasutan lasteraamatuid laste sotsiaalsete ja enesekohaste oskuste arendamiseks: arutleme lastega kaastunde (empaatia) teemadel elusolendite kannatuste puhul

1	2	3	4	5
Ei kasuta selleks	kord kuus	2-3 korda kuus	4-5 korda kuus	sagedamini

Kasutan lasteraamatuid laste sotsiaalsete ja enesekohaste oskuste arendamiseks: et laps oskaks lahendada probleeme, konflikte ja saavutada enesekontrolli

1	2	3	4	5
Ei kasuta selleks	kord kuus	2-3 korda kuus	4-5 korda kuus	sagedamini

Olen kasutanud järgmisi lasteraamatuid laste sotsiaalsete ja enesekohaste oskuste arendamiseks

.....

.....

.....

.....

Taustandmed

Palun märkige ristikesega

Kui suur on Teie tööstaaž koolieelse lasteasutuse õpetajana?

- Alla 3 aasta
- 4-6 aastat
- 7-9 aastat
- Üle 10 aasta
- Muu .....

Mis vanuses lastega Te töötate?

- 2-3 aasta vanused
- 4-5 aasta vanused
- 6- 7 aasta vanused
- Muu.....

Lihtlitsents lõputöö reprodutseerimiseks ja lõputöö üldsusele kättesaadavaks tegemiseks

Mina, Hellika Lääts

(sünnikuupäev: 05.05.1985)

1. annan Tartu Ülikoolile tasuta loa (lihtlitsentsi) enda loodud teose

LASTERAAMATUTE KASUTAMINE LASTE ÜLDOSKUSTE ARENDAMISEL KAHE
PÕLTSAMAA LASTEAIAS NÄITEL,

mille juhendaja on Heiki Krips,

1.1.reprodutseerimiseks säilitamise ja üldsusele kättesaadavaks tegemise eesmärgil, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace-is lisamise eesmärgil kuni autoriõiguse kehtivuse tähtaja lõppemiseni;

1.2.üldsusele kättesaadavaks tegemiseks Tartu Ülikooli veebikeskkonna kaudu, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace'i kaudu kuni autoriõiguse kehtivuse tähtaja lõppemiseni.

2. olen teadlik, et punktis 1 nimetatud õigused jäävad alles ka autorile.

3. kinnitan, et lihtlitsentsi andmisega ei rikuta teiste isikute intellektuaalomandi ega isikuandmete kaitse seadusest tulenevaid õigusi.

Tartus/Tallinnas/Narvas/Pärnus/Viljandis 19.05.2014 (*kuupäev*)